

CAPITOLUL IV. UTILIZAREA TERENURILOR**IV.1. Stare și tendințe***IV.1.1. Repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare*

În tabelul de mai jos sunt prezentate informații și date privind repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare, aferente anului 2022, la nivelul județului, furnizate de către Direcția pentru Agricultură Sălaj.

Pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului este prezentată suprafața exprimată în termeni absoluți (ha) și ponderea categoriilor de acoperire a terenurilor ca procent din suprafața totală.

Categorია de acoperire/utilizare	Suprafața	
	ha	%
Terenuri agricole, din care:	238393	61,69
Teren arabil	119553	30,94
Pășuni	70723	18,30
Fânețe	39921	10,33
Vii și pepiniere viticole	2347	0,61
Livezi și pepiniere pomicele	5849	1,51
Păduri și altă vegetație forestieră, din care:	109742	28,40
Păduri	95876	24,81
Ape și bălți	5268	1,36
Construcții	8860	2,29
Căi de comunicații și căi ferate	5826	1,51
Terenuri degradate și neproductive	18349	4,75
TOTAL	386438	100%

Tab.IV.1.1. Repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare, în anul 2022

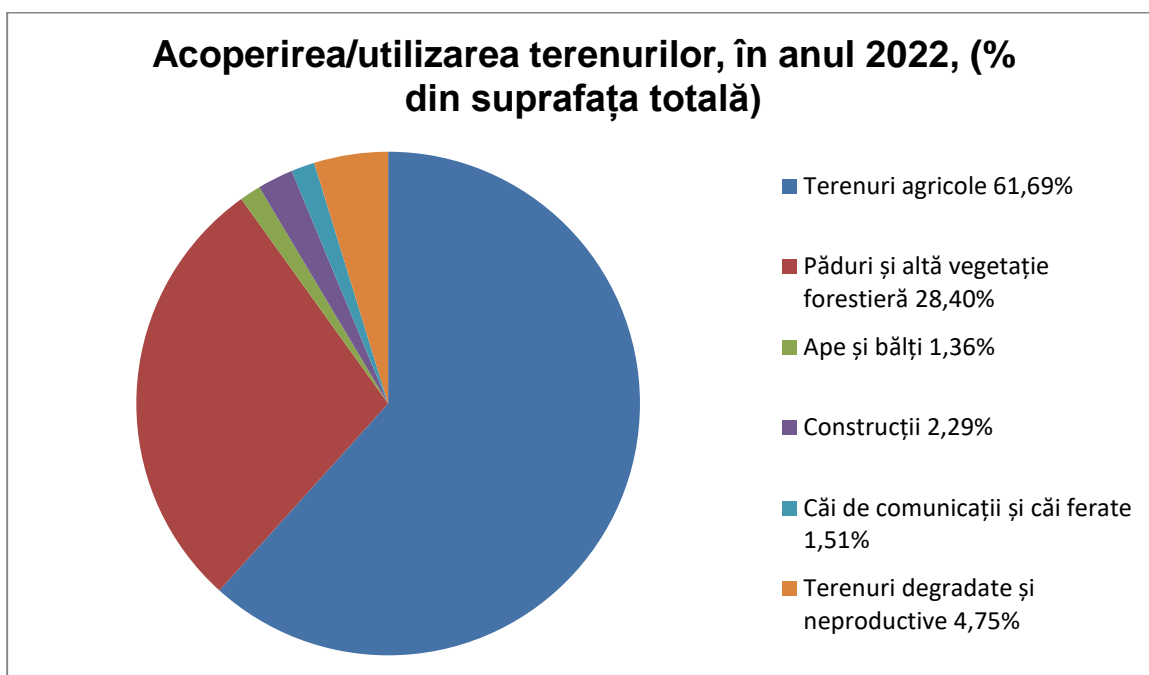


Fig.IV.1.1. Acoperirea/utilizarea terenurilor, în anul 2022, % din suprafața totală

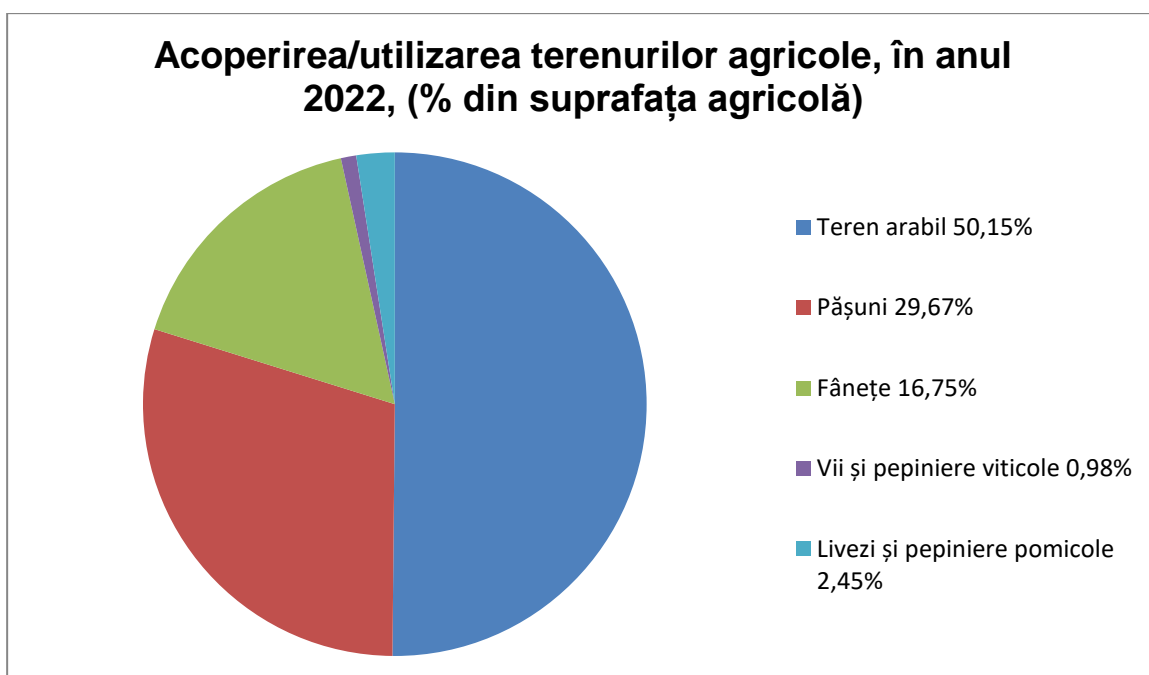


Fig.IV.1.2. Acoperirea/utilizarea terenurilor agricole, în anul 2022, % din suprafața agricolă

IV.1.2. Tendințe privind schimbarea destinației utilizării terenurilor

Potrivit datelor și informațiilor furnizate de Direcția pentru Agricultură Sălaj pentru perioada 2018-2022 sunt prezentate mai jos schimbările înregistrate în acoperirea/utilizarea terenurilor pentru o perioadă de cinci ani la nivel județean. Datele prezentate pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului sunt exprimate în termeni absoluți (ha), precum și ca valoare procentuală din anul de referință, 2018, față de care se calculează tendința. Se constată o tendință de scădere în suprafața a terenului agricol pe seama creșterii suprafeței neagricole și în mod special a celei aferente pădurilor, altei vegetații forestiere, apelor și bălților. De

asemenea se constată o tendință de creștere semnificativă a suprafețelor acoperite de fânețe, livezi și pepiniere pomicele pe seama scăderii suprafeței terenului arabil, pășunilor, viilor și pepinierele viticole. Se remarcă creșterea apreciabilă a căilor de comunicație rutiere și a căilor ferate, un indicator ce măsoară posibilitatea accesului facil al cetățenilor la serviciile dorite în vederea creșterii confortului și siguranței precum și al calității vieții în general. O tendință de scădere semnificativă se identifică și pentru suprafața aferentă construcțiilor în același ton cu tendința de creștere a suprafeței terenurilor degradate și neproductive ca urmare a diminuării puterii de cumpărare a societății civile.

Categorია de acoperire/utilizare	Suprafața (ha)					Schimbări în acoperirea/utilizarea terenurilor, 2018-2022 - (ha)	Schimbări în acoperirea/utilizarea terenurilor (% din anul 2018)
	2018	2019	2020	2021	2022		
TOTAL	386438	386438	386438	386438	386438		
Terenuri agricole	239949	239136	239123	239027	238393	-1556	0,65%
Teren arabil	121919	121389	121918	120996	119553	-2366	1,94%
Pășuni	72293	70879	70494	70954	70723	-1570	2,17%
Fânețe	37723	38440	38232	38591	39921	+2198	5,83%
Vii și pepiniere viticole	2452	2475	2433	2425	2347	-105	4,28%
Livezi și pepiniere pomicele	5562	5953	6046	6061	5849	+287	5,16%
Terenuri neagricole total	146489	147302	147315	147411	148045	+1556	1,06%
Păduri și altă vegetație forestieră, din care: Păduri	108528	109478	109493	109546	109742	+1214	1,12%
	94749	94749	94749	95876	95876	+1127	1,19%
Ape și bălți	5047	4960	4995	4998	5268	+221	4,38%
Construcții	9408	9402	9363	9288	8860	-548	5,82%
Căi de comunicații și căi ferate	5630	5593	5592	5815	5826	+196	3,48%
Terenuri degradate și neproductive	17876	17869	17872	17764	18349	+473	2,65%

Tab.IV.1.2. Suprafața fondului funciar după modul de folosință pentru perioada 2018 - 2022

IV.2. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra mediului

IV.2.1. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra terenurilor agricole

Conversia terenurilor agricole în suprafețe artificiale pe tip de sector

Conversia terenurilor agricole	2018	2019	2020	2021	2022
Suprafața totală agricolă (ha)	239949	239136	239123	239027	238393
Conversia terenurilor agricole în suprafețe pentru locuințe, servicii și recreere (ha)					

Conversia terenurilor agricole în suprafețe pentru zone industriale și comerciale (ha)					
Conversia terenurilor agricole în suprafețe pentru drumuri și căi ferate (ha)					
Conversia terenurilor agricole în suprafețe pentru mine, cariere și depozite de deșeuri neamenajate (ha)					
Conversia terenurilor agricole în suprafețe construite (ha)					
Suprafața totală convertită (ha)					
Suprafața de teren agricol convertită exprimată ca procent din suprafața totală agricolă (%)					
Ponderea suprafețelor ocupate de locuințe, servicii și recreere în suprafața totală convertită					
Ponderea suprafețelor ocupate de zonele industriale și comerciale în suprafața totală convertită					
Ponderea drumurilor și căilor ferate în suprafața totală convertit					
Ponderea suprafețelor ocupate de mine, cariere și depozite de deșeuri neamenajate în suprafața totală convertită					
Ponderea construcțiilor în suprafața totală convertită					

Tab.IV.2.1. Conversia terenurilor agricole în suprafețe artificiale pe tip de sector

Interpretarea acestui paragraf nu a putut fi realizată din cauza lipsei datelor și informațiilor relevante referitoare la conversia terenurilor.

IV.2.2. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra habitatelor

Sub aspectul biodiversității indicatorul este relevant deoarece indică schimbările în suprafețele arealelor naturale și semi-naturale pentru orice tip de ecosistem. Dacă suprafața arealului scade într-un mod semnificativ, aceasta va avea o influență negativă asupra tipurilor de habitate și a speciilor dependente de aceste tipuri de habitate.

Modul de utilizare a terenurilor s-a schimbat substanțial în ultimul secol, determinând astfel creșterea gradului de fragmentare a peisajelor naturale și seminaturale aceasta reprezentând principala cauză a pierderii de biodiversitate și ducerea la degradarea și distrugerea habitatelor și implicit la declinul populațiilor naturale. Fragmentarea habitatelor este procesul prin care o suprafață mare și continuă a unui habitat este divizată în două sau mai multe fragmente. Principala cauză a fragmentării arealelor naturale și seminaturale este reprezentată de *conversia terenurilor* în scopul extinderii urbane, dezvoltării industriale, dezvoltării infrastructurii de transport, agricole sau turistice. Dacă în trecut principala amenințare o reprezenta conversia diferitelor tipuri de habitate în terenuri agricole pentru monoculturi, inclusiv prin distrugerea unor importante suprafețe de zone umede și în prezent, conversia habitatelor naturale se menține ca o amenințare directă.

O altă cauză a fragmentării este generată de către procesul de extindere și dezvoltare a așezărilor umane. Fragmentarea habitatelor apare și atunci când există aglomerări mari de locuințe, dar și în cazul celor izolate, datorită construcției suplimentare de căi de acces și utilități. Construirea haotică, fără respectarea unei strategii de urbanism coerentă și consecventă conduce la utilizarea nejudicioasă a zonelor destinate pentru construcții și extinderea acestora în detrimentul celor naturale.

Dezvoltarea urbană necontrolată, periurbanizarea și transferul de populație din mediul rural, însoțite de distrugerea ecosistemelor din zonele urbane (diminuarea spațiilor verzi, construcții pe spațiile verzi, tăierea arborilor, distrugerea cuiburilor etc.) și de măsuri insuficiente pentru colectarea și tratarea corespunzătoare a deșeurilor și a apelor uzate au efecte negative considerabile, atât asupra biodiversității, cât și asupra calității vieții.

Prin Convenția asupra Biodiversității (CBD) ratificată la 21 decembrie 1993, s-au pus bazele rețelei ecologice – Natura 2000 – care se opune tendinței actuale de fragmentare a habitatelor naturale și are ca fundament faptul real că dezvoltarea sistemelor socio-economice se poate face numai pe baza sistemelor ecologice naturale și semi-naturale.

Pe plan național au fost adoptate: **Codul silvic** (Legea nr. 46/2008), **Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013 – 2020**, respectiv **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030**, a cărui element definitoriu este racordarea deplină a României la o nouă filosofie a dezvoltării, proprie Uniunii Europene și larg împărtășită pe plan mondial – cea a dezvoltării durabile - adică cea care corespunde necesităților prezentului, fără însă a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități.

În România, soluția pentru remedierea efectelor produse de către fragmentarea arealelor naturale și semi-naturale, implicit a stării pădurilor, este punerea în aplicare a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, adoptată de Guvernul României la propunerea comunității academice, care prevede „creșterea suprafeței pădurilor cu cel puțin 200 000 ha prin împădurirea în principal de terenuri degradate și abandonate, până în anul 2013”, urmând ca procentul de împădurire să ajungă în anul 2030 la 34% din suprafața țării, cu perspectiva să evolueze spre procentul optim de 45%. Același obiectiv este prevăzut și în Codul silvic adoptat în anul 2008, prin care este lansat Programul național de împădurire, conceput ca un mijloc eficient și indispensabil pentru reconstrucția ecologică a țării, inclusiv pentru dezvoltarea durabilă a spațiului rural. Pentru îndeplinirea acestui Program s-a prevăzut „împădurirea unor terenuri cu altă destinație decât cea silvică în suprafață de două milioane hectare, până în anul 2035”, ceea ce înseamnă că urmează să se împădurească anual câte 75-80 mii hectare.

Este în afara oricărei îndoieli faptul că România nu va putea depăși starea de subîmpădurire, fără absorbția unor importante fonduri de la Uniunea Europeană și împrumuturi nerambursabile de la alte organisme internaționale, cu atât mai mult cu cât împădurirea României se poate dovedi un factor important pentru atenuarea consecințelor provocate de schimbările climatice globale

IV.3. Factorii determinanți ai schimbării utilizării terenurilor

IV.3.1. Modificarea densității populației

Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta

declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului.

Potrivit informațiilor actualizate de Institutul Național de Statistică (domeniul Populație și structura demografică, matricea - POP108B), la nivelul județului Sălaj populația din mediul urban și rural în ultimii cinci ani este prezentată în tabelul de mai jos:

	2018	2019	2020	2021	2022
Urban	106358	105869	105582	104517	103700
Rural	138955	138179	137667	136650	135816
Total	245313	244048	243249	241167	239516

Tab. IV.3.1. Populația din mediul urban și rural, în perioada 2018-2022

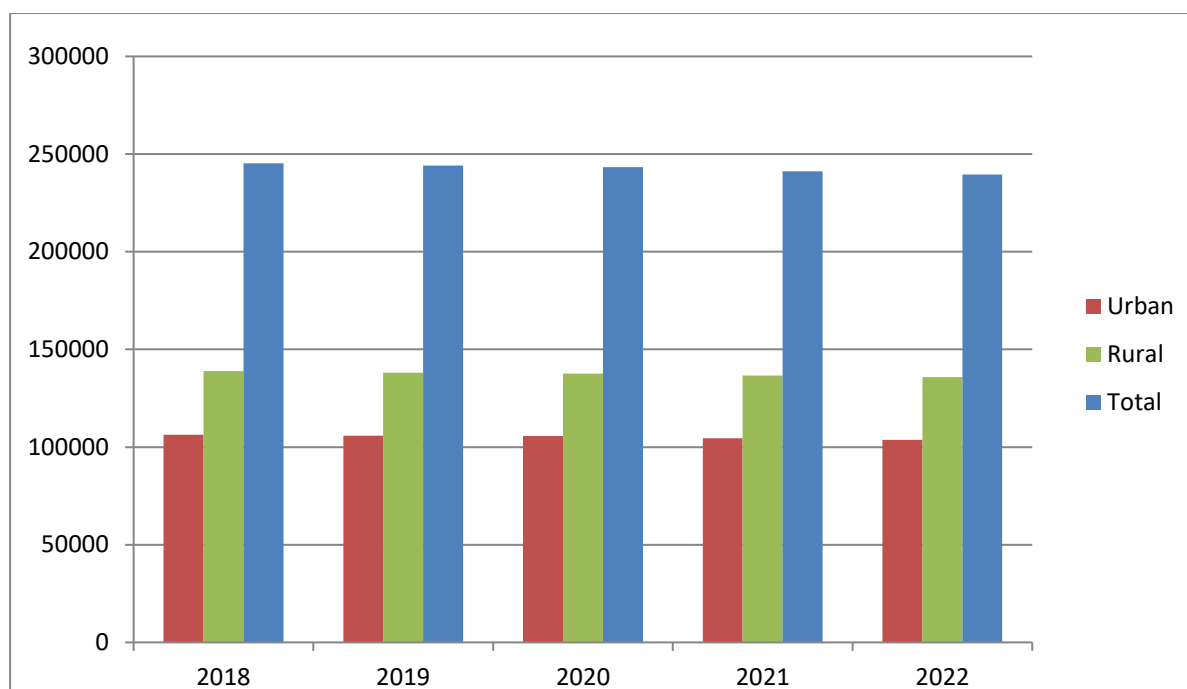


Fig. IV.3.1. Evoluția populației din mediul urban și rural, în perioada 2018-2022

Rata medie anuală de scădere a populației județului în termeni procentuali, față de anul 2018 ales ca an de referință este de 2,36%, aceasta așezându-se pe un trend descrescător destul de alert. În mod special populația din mediul rural cunoaște un ritm de scădere mai accelerat decât cel înregistrat în mediul urban, datorat de nivelul de îmbătrânire continuu al satelor românești.

IV.3.2. Expansiunea urbană

Transportul consumă aproximativ o treime din energia utilizată în țările membre UE și generează mai mult de o cincime din emisiile de gaze cu efect de seră. Transportul reprezintă principalul factor de poluare a aerului și poluare fonică a mediului urban. De asemenea, transportul are un impact major atât asupra peisajului cât și asupra mediului natural de viață, deoarece împarte zonele naturale în suprafețe mici, cu consecințe grave pentru habitate.

Obiectivul cheie pentru toate politicile de dezvoltare este realizarea unui echilibru durabil în utilizarea terenurilor concurente prin optimizarea infrastructurii existente de transport înainte de construirea uneia noi și reducerea la minim a terenului ocupat pe

unitatea de transport. Unele state membre UE au elaborat politici de amenajare a teritoriului care limitează dezvoltarea de infrastructuri de transport suplimentare, în anumite zone.

Impactul potențial asupra mediului al infrastructurii de transport depinde foarte mult de tipul de teren afectat precum și de împrejurimile sale. Factori importanți care trebuie luați în considerare sunt caracteristicile infrastructurii, care determină impactul vizual asupra peisajului și măsura în care infrastructura constituie o barieră care împiedică circulația animalelor sau a oamenilor. Terenul ocupat din ariile naturale precum și cel fragmentat de infrastructuri liniare (drumuri, căi ferate, canale) diminuează biodiversitatea. Terenul ocupat din agricultură sau silvicultură poate avea efecte dăunătoare asupra mediului, precum și impact socio-economic.

Eficiența de utilizare a terenului (raportul dintre utilizarea terenurilor și capacitatea de transport a infrastructurii) variază în funcție de tipul de infrastructură; căile ferate au nevoie de cel mai puțin teren pe unitatea de transport. Transportul urban (locuri de parcare, drumuri, stații de benzină, etc.) ocupă suprafețe de teren din ce în ce mai mari. Construirea de noi drumuri în zonele urbane, în multe cazuri, nu reduce congestia, deoarece spațiul rutier suplimentar este rapid ocupat de noul trafic. Acest lucru nu încurajează nici transportul public, necesar pentru a reduce congestia în traficul urban. S-a observat că suprafața folosită pentru zonele rezidențiale a crescut mai mult decât suprafața folosită pentru transport, marcând tendința spre orașe mai dispersate.

În perioada 2018-2022, la nivelul județului Sălaj, raportul dintre lungimea rețelei de drumuri urbane și zona rezidențială este prezentat în tabelul de mai jos, acesta înregistrând o ușoară tendință de creștere spre sfârșitul perioadei.

	2018	2019	2020	2021	2022
Construcții (ha)	9408	9402	9363	9288	8860
Drumuri publice (km)	1791	1791	1911	1831	1853
Raport	0,1903	0,1904	0,2041	0,1971	0,2091

Tab.IV.3.2. Raportul dintre lungimea rețelei de drumuri urbane și zona rezidențială

Informații privind lungimea drumurilor publice și a căilor ferate în exploatare, definite ca linii deschise transportului feroviar de mărfuri și pasageri, exprimate în kilometri, în județul Sălaj în perioada 2018-2022 sunt furnizate de Direcția Județeană de Statistică, baza de date TEMPO online (domeniul Transporturi, matricea - TRN139A și TRN143A) și sunt redate în tabelul de mai jos:

	2018	2019	2020	2021	2022
Drumuri publice (km)	1791	1791	1911	1831	1853
Căi ferate (km)	183	183	183	183	170
Total	1974	1974	2094	2014	2023

Tab.IV.3.3. Lungimea drumurilor publice și a căilor ferate în exploatare

La nivel județean, în perioada analizată 2018 – 2022, au apărut modificări notabile în evoluția transportului rutier și feroviar în sensul că lungimea căilor ferate aflate în exploatare a scăzut iar cea a drumurilor publice s-a îmbunătățit, indicele total de creștere față de anul de referință fiind 2,48%.

IV.4. Prognoze și acțiuni întreprinse privind utilizarea terenurilor

În cadrul acțiunii de aplicare a Planului de Amenajare a Teritoriului Național au fost aprobate prin lege, până în luna septembrie a anului 2008, cinci secțiuni: rețele de transport, apă, arii protejate, rețeaua de localități, zone de risc natural, zone turistice.

În România, clarificarea regimului juridic al proprietății asupra terenurilor – fie intravilane, fie extravilane – printr-un sistem cadastral adecvat, reprezintă obiectivul principal al dezvoltării teritoriale sănătoase și precede stabilirea regimului tehnic și economic prin documentații de urbanism.

Până în prezent au fost adoptate mai multe programe și strategii cu relevanță pentru activitatea de combatere a secetei, degradării terenurilor și deșertificării, dintre care cele mai importante sunt:

- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă;
- Programul Național pentru Protecția Mediului;
- Strategia Națională de Management a Riscului Producerii de Inundații;
- Programul Național de Reabilitare a Pășunilor;
- Strategia de Dezvoltare a Silviculturii; Programul Național de Dezvoltare Rurală;
- Planul Național de Dezvoltare; Planul Național Strategic și
- Planul Național în domeniul Schimbărilor Climatice.